

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XII. évfolyam 18. szám
2009. szeptember 25.

Gabona és Ipari Növények

XII. évfolyam 18. szám

2009. 38. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:

Dr. Stummer Ildikó

Készítette:

Molnár Zsuzsa

molnar.zsuzsa@aki.gov.hu

Medináné Lázár Virgília

lazar.virgilia@aki.gov.hu

Keresztessyné Mohr Katalin

keresztessyne.mohr.katalin@aki.gov.hu

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-6093

Fax: (06 1) 217-8111

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésén kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	9
A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára.....	13
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	13
Külpiaci információk.....	14
CUKORPIACI JELENTÉS.....	19
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	24

GABONAPIACI JELENTÉS

- Újra engedélyezhetik a MON 810 jelű génmódosított kukorica termesztését az EU-ban.
- Az EU nem fogadja az USA-ból érkező szójaszállítmányokat, mivel júliusban egy az Unióban nem engedélyezett GM kukoricával szennyezett áru érkezett Spanyolországba és Németországba.
- Magyarországon megkezdődött a kukorica betakarítása és az őszi kalászosok vetése is.
- A takarmánykukorica hazai termelői ára csaknem 8 ezer forinttal esett a 37. héten az előzőhöz viszonyítva.

GM növények az EU-ban¹

Újra az érdeklődés középpontjába került a GM növények kérdése az Európai Unióban. Az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) 2009 júniusában újra deklarálta, hogy a MON 810 jelű génmódosított kukorica „az emberi egészségre és a környezetere éppen olyan ártalmatlan, mint bármely más, hagyományos kukorica”. A hibrid termesztését már egy 1998-ban kiadott dokumentum alapján engedélyezték az Európai Unió területén, ez azonban 2008-ban lejárt. Ezt követően az egyes tagországok kérésére Brüsszel ismételt vizsgálatot rendelt el. A pozitív nyilatkozat lehetőséget nyújt arra, hogy újból megkapja a nevezett hibrid az engedélyt. Ez azonban még nem jelenti azt, hogy minden tagország el is fogadja. Az 1998-as engedélyezést követően csupán hat tagállamban termesztették a hibridet, hétben viszont tiltották – hazánkban is.

A másik ok, ami miatt újra napirendre került a GMO kérdés az az, hogy július közepén az Európai Unió több importőre leállította az USA-ból származó szójabehozatalt, miután korábbi Németországba és Spanyolországba tartó szállítmányokban az Unióban nem engedélyezett GM kukorica nyomait mutatták ki. Ennek eredményeként augusztus végéig legalább 200 ezer tonna USA-ból származó szóját utasítottak el az EU importőrei (az USA Gabona- és Takarmánykereskedelmi Egyesületének felmérése szerint). Nem behozatali tilalomról van szó, hanem az importőr országok egyéni döntéséről. Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy az Európai Unió a takarmány-előállításához szükséges szója 25%-át képes saját termelésből biztosítani, a többi importból származik. A Közösség legnagyobb beszállítói az USA, Brazília és Argentína. A kieső észak-amerikai árut Brazíliából lehetne pótolni, azonban a vártnál alacsonyabb dél-amerikai termés (2008/2009. szezon) és a nagy kereslet miatt nehéz lesz az EU szükségleteit is biztosítani. Szakértők szerint a GMO kérdés megoldása novemberig nem várható, és az USA-ból sem érkezik addig további szója szállítmány az EU-ba. Így a 2009/2010. gazdasági évben 1 millió tonnával lefelé, 2,5 millió tonnára korrigálták az USA EU-ba irányuló szójaexportját. Nőtt ellenben a brazil be-

¹ Agrár Európa, Agra Europe

szállítások volumene az Unióba augusztusban. A GMO-tilalom miatt a szója kereskedelmi útvonalainak átrendeződése sem kizárt, mivel az USA-beli importot pótolni kell. Egyes tervek szerint az Unió szójaszükségletének egy részét Indiából vagy Kínából szerezheti be, azonban a monszun esőzések miatt az indiai termés is kisebb lehet a vártnál. Más elképzelések szerint Brazília belső felhasználás céljára szóját importál az USA-ból, míg hazai készleteit (GMO-mentes) az EU-ba exportálná. A legegyszerűbb megoldás persze az lenne, ha az EU bizonyos határértékeket írna elő a nyomokban előforduló GMO maradványokra. Ugyanakkor az Unió hajlandó akár magasabb árat is fizetni az import szójáért azért, hogy távol tartsa a GMO-tartalmú szállítmányokat. Az Európai Unióban előállított keveréktakarmányok fehérjetartalmának fedezése csakis importtal oldható meg, ami kiszolgáltatottá teszi az európai takarmánygyártókat és állattenyésztőket egyaránt. A hiányzó fehérje-alapanyagot tehát valamilyen módon pótolni kell, különben a két említett ágazat és ezzel a fogyasztók ellátása veszélybe kerül. A felsorolt lehetőségek a probléma azonnali, rövid távú megoldását teszik lehetővé. Hosszú távon azonban az ágazat importfehérje-függőségének csökkentése szükséges, vagyis a fehérjenövények termelésének növelését kellene ösztönözni (nagyobb szója-vetésterület, alternatív fehérjenövények termesztése, stb.).

Hazai helyzet

Megkezdődött a kukorica betakarítása Magyarországon. Az MgSzH 2009. szeptember 21-i jelentése szerint a kukorica vetésterületének 13%-án végeztek a munkával. A korábbi 8 millió tonna várakozásokkal ellentétben a várható termés 1-2 millió tonnával is kisebb lehet, viszont még így is tekintélyes mennyiség áll majd az exportőrök rendelkezésére.

Az őszi vetési munkák is javában zajlanak. A tervezett repceterület 98%-át bevetették, az őszi árpa vetése 9, a rozsé 30, a tritikáléé 7%-ban fejeződött be szeptember 21-ig. A 2009/2010. tenyészévben repcét várhatóan 289 ezer, őszi árpát 201 ezer, őszi búzát 1 094 ezer, rozsot 39 ezer és tritikálét 133 ezer hektáron termesztnek.

Határidős jegyzések

A *chicagói árutőzsdén* a búza és a kukorica jegyzése is ingadozott a 37-38. héten (7-8. ábra). A búza jegyzésére egyik oldalról a bővülő globális búzakészlet, az exportérdeklődés hiánya, másik oldalról a dollár árfolyamának, valamint a szója, a kukorica és az ásványolaj jegyzésének változása hatottak. A kukorica tőzsdei árát a dollár árfolyamának alakulása, az exportkereslet, a termelői értékesítés élénkülése, valamint az időjárásról érkező hírek (kedvező idő, fagyok) befolyásolták.

A *párizsi árutőzsdén* egyik termény jegyzése sem változott számottevően annak ellenére, hogy több tényező is az árcsökkenés irányába hatott; így a bővülő európai gabonakészlet, a lanya export, az aratás, illetve a fekete-tengeri régió növekvő versenyképessége (9-10. ábra).

A *Budapesti Értéktőzsde árupiaci szekciójában* az euróbúza decemberi jegyzése 27-28 ezer Ft/tonna, a takarmánykukorica novemberi és decemberi ára 25 ezer Ft/tonna körül alakult a 37-38. héten (5-6. ábra). Érdeklődés hiányában nem várható az árak számottevő emelkedése a közeljövőben.

Termelői árak

Az étkezési búza hazai országos termelői ára 30 ezer Ft/tonna körül alakult a 37-38. héten is. A takarmánybúza termelői ára kismértékben tovább csökkent, a 38. héten 23-24 ezer Ft/tonna között volt a termés értéke. A takarmánykukorica ára azonban az új termés megjelenésével jelentősen, csaknem 8 ezer forinttal esett tonnánként a 37. héten az előzőhöz képest (1-4. ábra, 1-2. táblázat). A betakarítás kezdete, a takarmánygabona bővülő kínálata, a pangó piac, a kereslet hiánya nyomást gyakoroltak az árakra is. A termelői és a felvásárlói oldal is kivár. Az előbbi az árak későbbi emelkedésében bízva tartja vissza áruját, az utóbbi pedig likviditási nehézségek miatt nem keresi az új árut. Ha üzletre kerül is a sor, alacsony áron történik a megállapodás, ami a felvásárló (elsősorban feldolgozó) részére még teljesíthető, a termelő pedig a forrás hiánya miatt rákényszerül arra, hogy elfogadja az alacsonyabb ajánlatokat is. A piac megmozdulásával, az értékesítési lehetőségek javulásával, a kereslet élénkülésével várható csak az árak emelkedése.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (38. hét)

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2009. 37. hét	2009. 38. hét	2009. 38. hét / 2009. 37. hét (%)
Étkezési	tonna	4 460,81	9 554,64	4 836,56	30 600,34	18 852,02	61,61
búza	Ft/tonna	29 342,55	29 179,21	29 369,12	30 899,61	29 266,58	94,72
Takarmány-	tonna	3 198,93	4 651,72	946,82	7 522,19	8 797,47	116,95
búza	Ft/tonna	24 161,22	23 000,89	27 109,77	24 440,96	23 865,02	97,64
Takarmány-	tonna	1 504,44	-	-	2 032,89	7 032,39	345,93
kukorica	Ft/tonna	22 409,80	-	-	23 752,08	23 036,19	96,99
Takarmány-	tonna	559,62	-	-	6 290,67	1 865,62	29,66
árpa	Ft/tonna	24 521,94	-	-	22 654,10	23 644,77	104,37

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

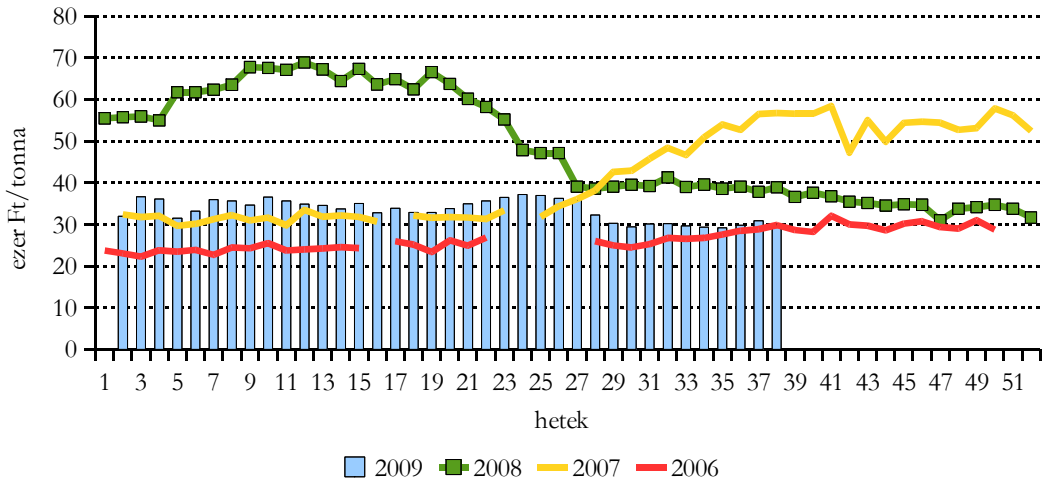
A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2008. 38. hét	2009. 37. hét	2009. 38. hét	2009. 38. hét / 2008. 38. hét (%)	2009. 38. hét / 2009. 37. hét (%)
Étkezési	tonna	31 649,24	30 600,34	18 852,02	59,57	61,61
búza	Ft/tonna	38 917,03	30 899,61	29 266,58	75,20	94,72
Takarmány-	tonna	2 921,15	7 522,19	8 797,47	301,16	116,95
búza	Ft/tonna	32 184,77	24 440,96	23 865,02	74,15	97,64
Takarmány-	tonna	13 169,41	2 032,89	7 032,39	53,40	345,93
kukorica	Ft/tonna	23 618,42	23 752,08	23 036,19	97,53	96,99
Takarmány-	tonna	-	6 290,67	1 865,62	-	29,66
árpa	Ft/tonna	-	22 654,10	23 644,77	-	104,37

Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

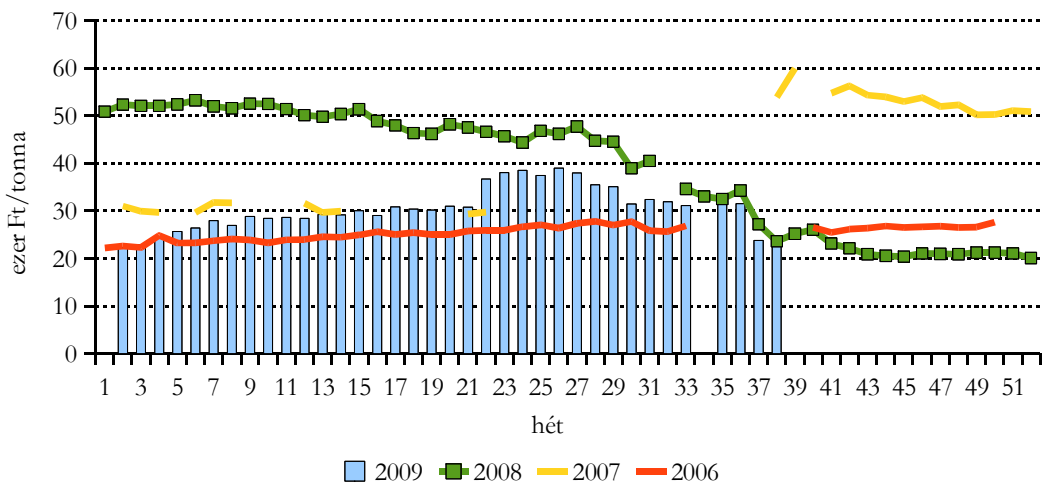
Az étkezési búza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

2. ábra

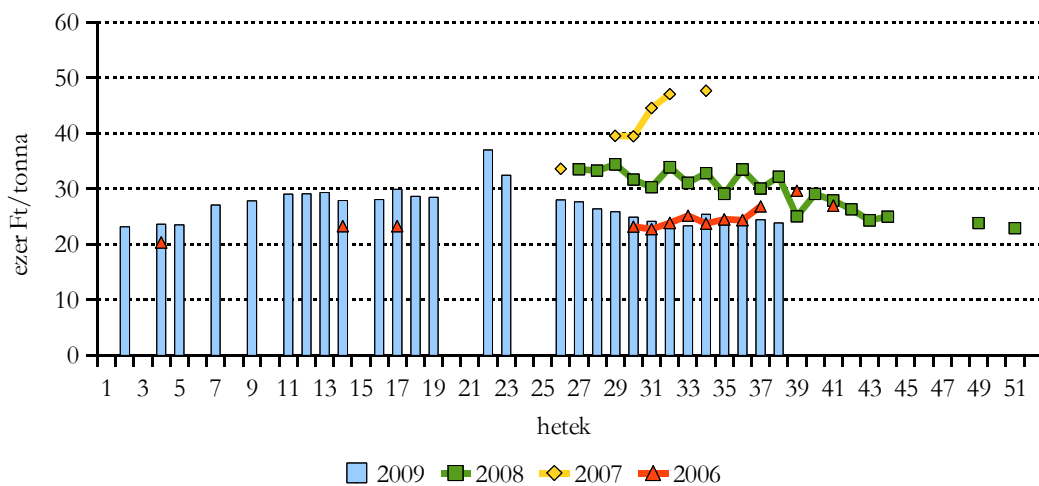
A takarmánykukorica termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

3. ábra

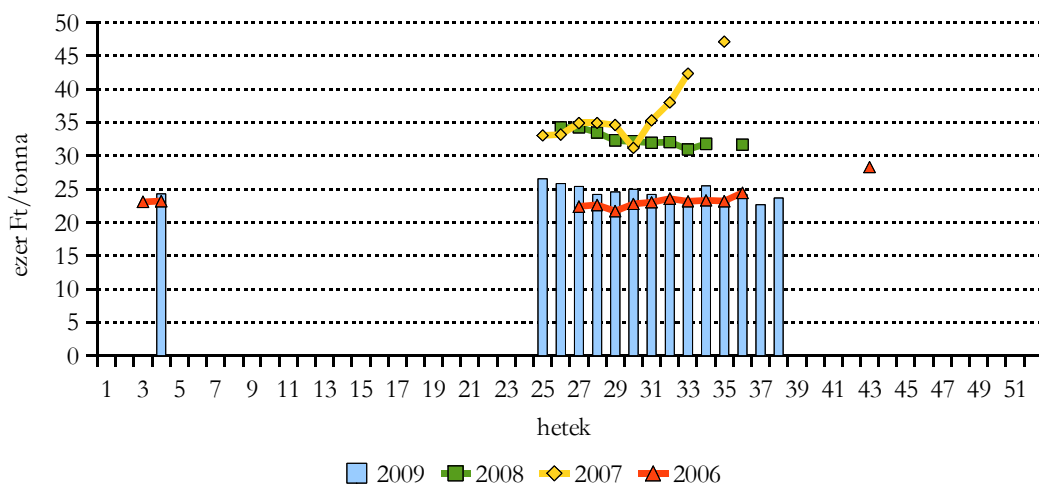
A takarmánybúza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

4. ábra

A takarmányárpa termelői ára

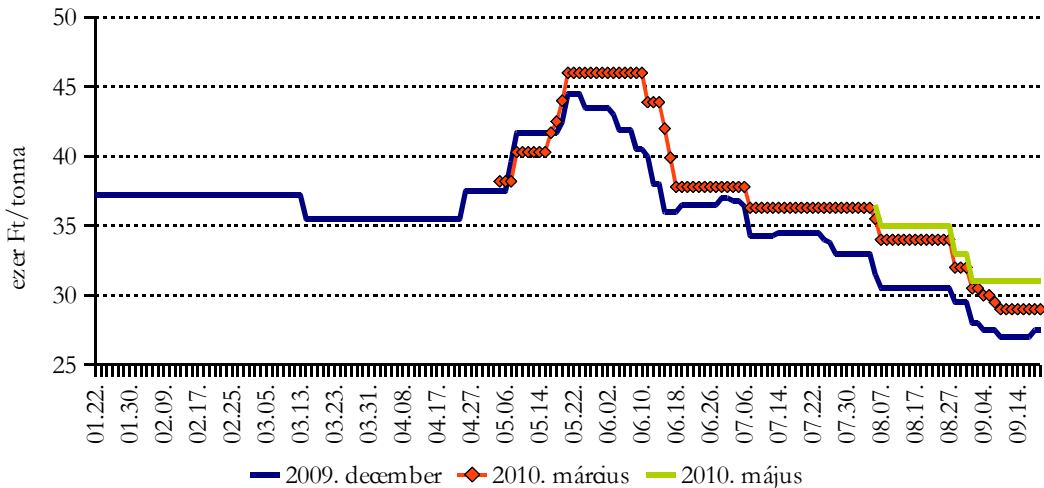

Forrás: AKI PÁIR

A gabonafélék jegyzése

5. ábra

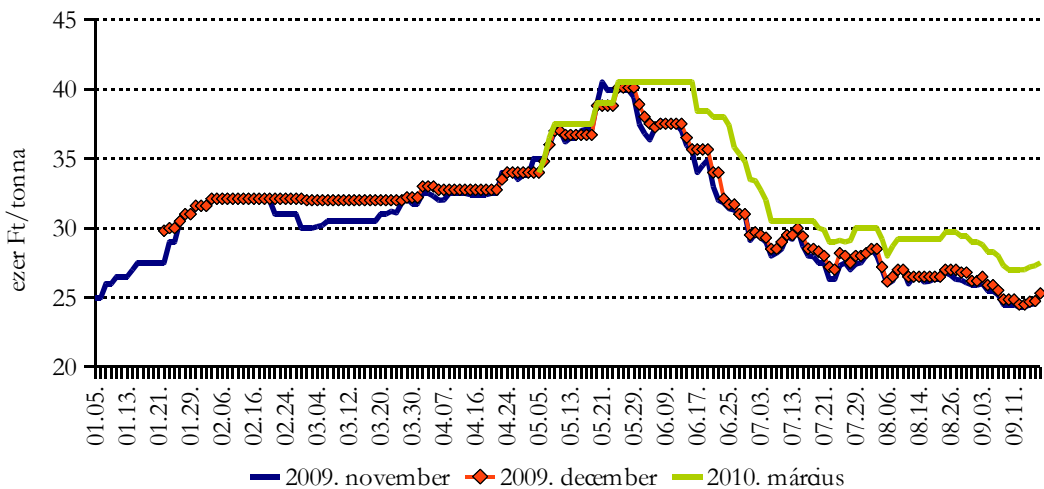
Az eurobúza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

6. ábra

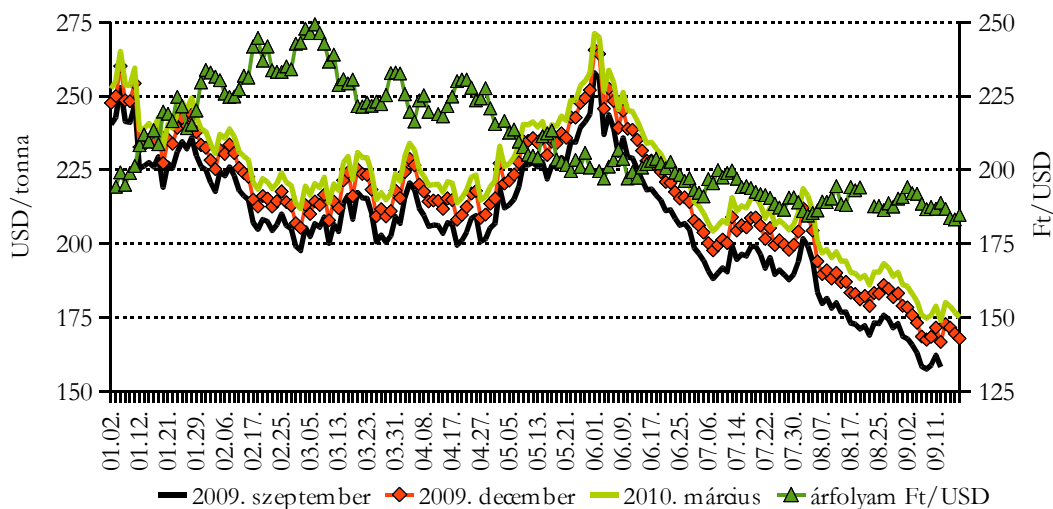
A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

7. ábra

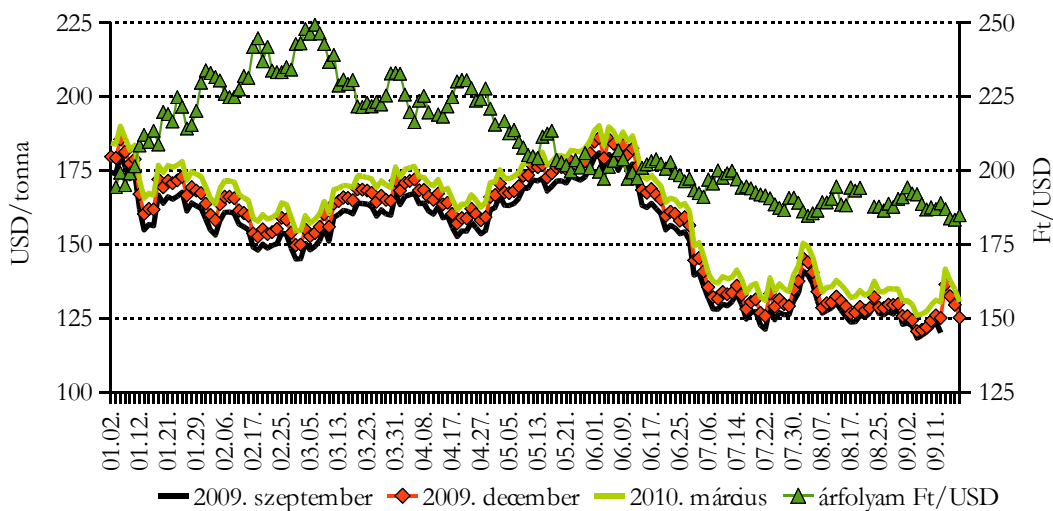
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

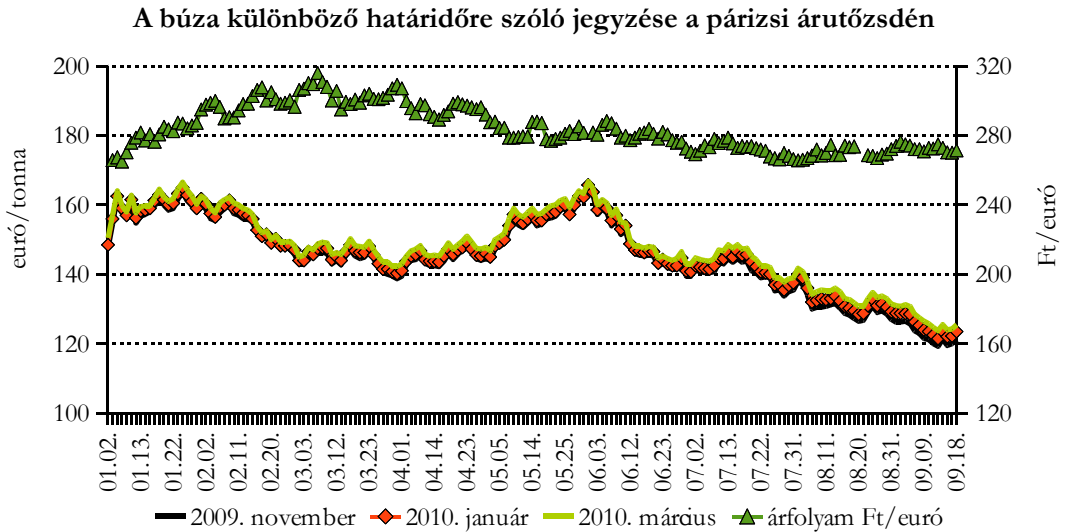
8. ábra

A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

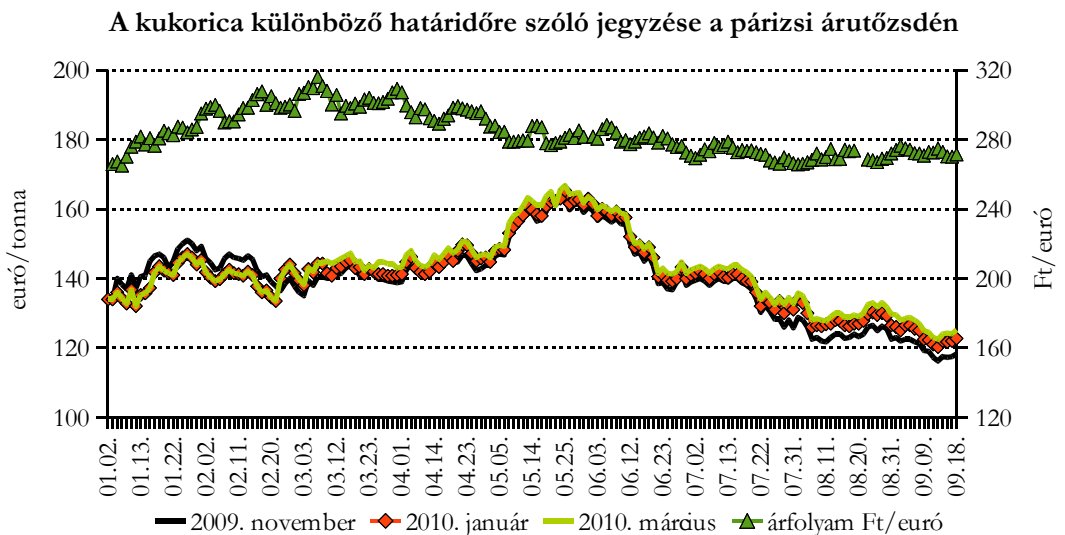
Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

9. ábra

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

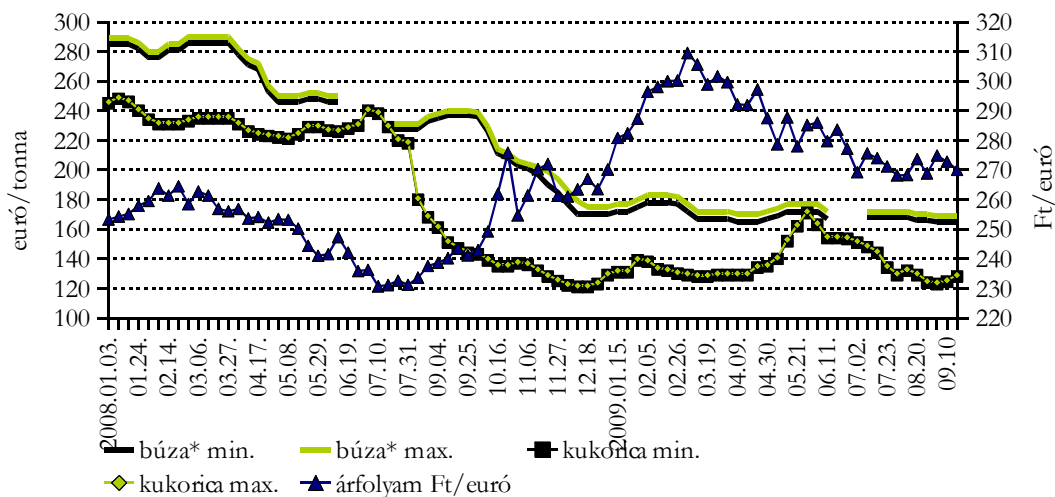
10. ábra

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

11. ábra

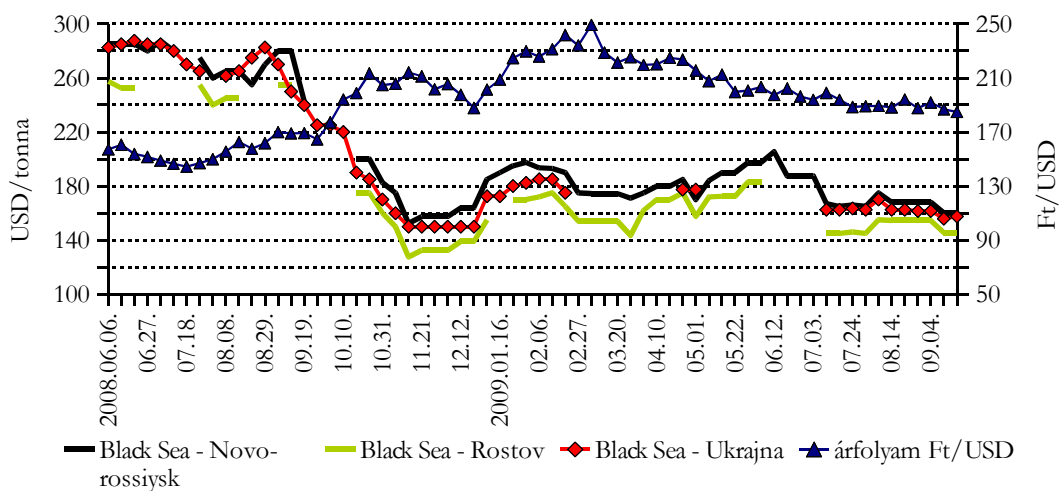
A búza* és a kukorica jegyzése a bolognai árutőzsdén

* Speciale di Forza: legjobb minőségű lágybúza (80 kg/hl, fehérje 13,5%)
Forrás: AGER Borsa Merci Bologna, MNB

12. ábra

A malmi búza orosz és ukrán kikötői ára (FOB)

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.
Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2008. 38. hét	2009. 37. hét	2009. 38. hét	2009. 38. hét / 2008. 38. hét [%]	2009. 38. hét / 2009. 37. hét [%]
Finomliszt BL 55	tonna	2523,98	1165,6	1543,83	61,17	132,45
ömlesztett	Ft/kg	69,36	59,56	56,96	82,12	95,64
Finomliszt BL 55	tonna	2237,97	1656,33	1709,78	76,4	103,23
zsákos	Ft/kg	74,78	60,14	60,01	80,25	99,79
Finomliszt BL 55	tonna	1041,82	1294,22	834,18	80,07	64,45
zacskós	Ft/kg	84,73	66,32	68,95	81,37	103,97
Rétesliszt BFF 55	tonna	73,01	93,74	112,15	153,61	119,64
ömlesztett	Ft/kg	79,37	65,09	70,21	88,46	107,86
Rétesliszt BFF 55	tonna	32,4	27,05	31,6	97,53	116,82
zsákos	Ft/kg	83,79	69,14	68,31	81,53	98,8
Rétesliszt BFF 55	tonna	83,93	69,49	72,2	86,02	103,9
zacskós	Ft/kg	97,19	77	74,18	76,33	96,34
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1437,47	689,23	952,52	66,26	138,2
ömlesztett	Ft/kg	69,36	57,26	54,62	78,74	95,38
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1648,75	869,48	997,4	60,49	114,71
zsákos	Ft/kg	72,43	58,48	59,2	81,73	101,23
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	850,63	415,83	574,88	67,58	138,25
ömlesztett	Ft/kg	76,03	60,59	61,32	80,66	101,21
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	141	60,45	75,43	53,5	124,78
zsákos	Ft/kg	79,68	66,48	65,89	82,69	99,11
Étkezési búzadara AD	tonna	94,93	54,89	53,42	56,28	97,33
zacskós	Ft/kg	93,54	81,11	78,31	83,72	96,55

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2008. szeptember	2009. augusztus	2009. szeptember*
Finomliszt BL 55	151	161	162
Fehér kenyér	231	236	229
Félbarna kenyér	214	222	224
Étkezési búzadara AD	188	195	192

* 2009. szeptember 22-ig.

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2009. szeptember 18.)

5. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2009. november	121,25	32 901	2009. december	167,99	31 050	2009. december	173,41	32 051
2010. január	123,50	33 512	2010. március	175,16	32 375	2010. március	179,38	33 155
2010. március	125,50	34 054	2010. május	179,84	33 240	2010. május	183,61	33 937
2010. május	127,75	34 665	2010. július	184,25	34 055	2010. július	187,93	34 735
2010. augusztus	135,50	36 768	2010. szeptember	189,85	35 090	2010. szeptember	192,24	35 532
2010. november	136,50	37 039	2010. december	198,03	36 602	2010. december	198,58	36 704

Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****		
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna
2009. december	182,51	33 733	2009. november	97,50	29 461
2010. március	187,65	34 683	2010. január	99,50	30 065
2010. május	191,78	35 447	2010. március	101,75	30 745
2010. július	195,46	36 127	2010. május	103,50	31 274
2010. szeptember	199,87	36 942	2010. július	105,25	31 802
2010. december	205,93	38 062	2010. november	109,50	33 087

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Étkezési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of TradeLIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. táblázat

Kukorica

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		Szállítási határidő	CBOT, Chicago	
	euró/tonna	Ft/tonna		USD/tonna	Ft/tonna
2009. november	118,25	32 087	2009. szeptember	125,20	23 141
2010. január	122,75	33 308	2009. december	130,51	24 122
2010. március	125,25	33 987	2010. március	134,05	24 776
2010. június	128,00	34 733	2010. május	137,40	25 396
2010. augusztus	129,25	35 072	2010. július	140,65	25 996
2010. november	131,25	35 615	2010. szeptember	144,59	26 725

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Repce

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	euró/tonna	Ft/tonna
2009. november	263,25	71 433
2010. február	269,00	72 993
2010. május	273,00	74 079
2010. augusztus	272,00	73 807
2010. november	274,50	74 486
2011. február	277,00	75 164

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. táblázat

Az étkezési búza és a takarmánykukorica határidős kikötői ára

	2008. 38. hét		2009. 38. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	euró/tonna	Ft/tonna	
Étkezési búza					
Franciaország					
Rouen	169	40 605	114	30 763	szeptember
La Pallice	-	-	114	30 763	szeptember
Creil*	-	-	-	-	-
Németország					
Hamburg	173	41 743	120	32 405	szeptember
Würzburg	162	39 142	103	27 679	szeptember
Köln	-	-	115	31 055	szeptember
Drezda	153	37 024	107	28 894	szeptember
Dánia					
Koppenhága	-	-	-	-	-
Olaszország					
Milánó	-	-	-	-	-
Bologna	-	-	-	-	-
Belgium					
Brüsszel	163	39 444	120	32 405	szeptember
Spanyolország					
Barcelona**	190	45 978	-	-	szeptember
Ausztria					
Bécs	171	41 259	-	-	szeptember
Finnország					
Nokia	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica					
Franciaország					
Creil*	150	36 390	-	-	október
Bordeaux/Bayonne	-	-	118	31 984	szeptember
La Pallice	150	36 390	111	30 077	október
Németország					
Hamburg	-	-	143	38 616	szeptember
Olaszország					
Bologna	-	-	-	-	-
Spanyolország					
Barcelona**	175	42 348	-	-	szeptember

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

** Import búzaár.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. táblázat

A takarmánybúza és a takarmányárpa határidős kikötői ára

	2009. 38. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	
Takarmányárpa			
Anglia			
Kelet-Anglia	91	24 595	szeptember
Franciaország			
Rouen	96	25 881	november
La Pallice	96	26 026	október
Creil*	91	24 676	október
Németország			
Hamburg	102	27 544	szeptember
Hannover	102	27 544	szeptember
München	95	25 654	szeptember
Drezda	95	25 654	szeptember
Dánia			
Koppenhága	-	-	-
Olaszország			
Bologna	-	-	-
Belgium			
Brüsszel	101	27 274	szeptember
Spanyolország			
Barcelona	-	-	-
Ausztria			
Bécs	-	-	-
Finnország			
Raisio	-	-	-
Takarmánybúza			
Franciaország			
Creil*	-	-	-
Németország			
Hamburg	112	30 244	szeptember
Hollandia			
Rotterdam*	117	31 506	szeptember
Belgium			
Brüsszel	111	29 974	szeptember

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

10. táblázat

Nemzetközi gabonajegyzékek

	2009. 09. 11.		2009. 09. 18.		Szállítási hónap	Kikötő
	USD/tonna	Ft/tonna	USD/tonna	Ft/tonna		
BÚZA						
keménybúza						
(1) Kanada CWRS 13,5%	261,09	48 792,50	287,05	53 055,45	október	FOB St. Lawrence
(2) Ausztrália APH 14 %	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(3) US No. 2 DNS 14%	-	-	-	-	-	FOB Portland
(4) US No. 2 HRW	202,00	37 749,76	199,90	36 947,52	szeptember	FOB US Gulf
(5) Ausztrália ASW	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(6) EU, Francia. alapminőség	180,20	33 675,78	175,60	32 456,15	szeptember	FOB Rouen
lágybúza						
(7) US No. 2 SRW	170,60	31 881,73	169,90	31 402,62	október	FOB US Gulf
(8) Ukrajna lágybúza	156,00	29 153,28	157,50	29 110,73	szeptember	FOB Black Sea
DURUMBÚZA						
(9) Kanada CWAD 1	258,80	48 364,54	247,00	45 653,01	szeptember	FOB St. Lawrence
(10) Kanada CWAD 2	248,70	46 477,06	237,00	43 804,71	szeptember	FOB St. Lawrence
KUKORICA						
(11) US No. 3 YC	158,60	29 639,17	157,10	29 036,79	október	FOB US Gulf
Argentína	161,30	30 143,74	163,90	30 293,64	október	FOB Up River
ÁRPA						
(12) EU, Francia., takarmány	-	-	147,70	27 299,39	október	FOB Rouen
Oroszország, takarmány	130,00	24 294,40	130,00	24 027,90	szeptember	FOB Black Sea
(13) US PNW	-	-	-	-	-	FOB PNW

- (1) CWRS – Canada Western Red Spring: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (2) Ausztrália APH – Australian Prime Hard: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (3) US No. 2 DNS – USA Dark Northern Spring: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (4) US No. 2 HRW – USA Hard Red Winter: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (5) ASW – Australian Standard White: standardbúza
 (6) EU, Francia. alapminőség: a világszerte elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (7) US No. 2 SRW – USA Soft Red Winter: 10,3%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (8) Ukrajna lágybúza: 12%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (9) Kanada CWAD 1 – Canada Western Amber Durum 1: kemény
 (10) Kanada CWAD 2 – Canada Western Amber Durum 2: kemény
 (11) US YC 3 – USA No. 3 Yellow Corn
 (12) EU, Francia., takarmányárpa: a világszerte elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (13) US PNW – USA Pacific Northwest

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

CUKORPIACI JELENTÉS

- A londoni árutőzsdén a finomított cukor őszi határidőkre szóló jegyzése tonnánként átlagosan 100 dollárral, míg a New York-i árutőzsdén a nyerscukoré 130-140 dollárral emelkedett szeptemberben 2009 májusához képest.
- Az Európai Unió az elmúlt öt év (2004-2008) termésátlagához képest az idén magasabb cukorrépahozamokat vár.
- Magyarországon a cukor fogyasztói ára 2009 júliusában volt a legmagasabb (225 Ft/kg), augusztusban azonban visszaesett a februári árszintre (214 Ft/kg).
- Megkezdődött a cukorrépa betakarítása, az MgSzH szeptember 21-i adatai szerint a vártnál valamivel alacsonyabb termésátlagra lehet számítani.

Világpiaci helyzet

Mind a londoni, mind a New York-i árutőzsdén 2009 januárjától folyamatosan emelkednek a fehér-, illetve a nyerscukor (1-2. ábra) legközelebbi határidőre szóló jegyzései, szeptember végére majdnem a kétszeresére nőttek az év eleji árszinthez képest. A változás az előző évinél alacsonyabb globális kibocsátásnak köszönhető, amelyhez hozzájárul, hogy India termelése közel a felére esett vissza, és az Unióban is elmarad a kibocsátás szintje a tavalyitól a csökkenő vetésterületek miatt. Ez összesen 7 millió tonna körüli kiesést jelent a világ cukor kínálatában, amit még Brazília rekord nagyságú kibocsátása sem tud ellensúlyozni.

Ázsia legnagyobb cukor exportőre, *Thaiföld* a 2009/2010. gazdasági évben várhatóan 7,6 millió tonna cukrot állít elő. Az előző évben 7,14 millió tonna volt a cukor kibocsátása, amelyből 4,9 millió tonnát vitt ki. A folyó gazdasági évben várhatóan 5,7 millió tonna cukor exportálható a magas készleteknek köszönhetően. A cukor gyártása novemberben kezdődik, miután betakarították a cukornádat és egészen 2010 áprilisáig tart. A belső fogyasztás 1,9-2 millió tonna körül alakul.

A globális cukorfogyasztás a 2008/2009. gazdasági évben az ISO becslései szerint 165,8 millió tonna lesz, 2-2,5%-kal magasabb, mint egy évvel korábban.

Ausztráliában az idén áprilisig 2,1%-kal kevesebb cukrot állítottak elő (4,56 millió tonna) az előző év ugyanazon időszakához képest, mivel csökkent a cukornád vetésterülete és a cukor kihozatal sem alakult kedvezően az időjárás és különböző fertőző betegségek miatt. Június óta azonban kedvez az időjárás a cukornád termesztésének, így várhatóan a hozamok is magasabbak lesznek az idén.

A *Dél-Afrikai Köztársaságban*, Afrika legnagyobb cukor előállító országában, a 2008/2009. gazdasági évben (május-április) 19,3 millió tonna cukornádat takarítottak be, 400 ezer tonnával

kevesebbet, mint egy évvel korábban, ami az input költségek rohamos emelkedésével magyarázható. Ezzel párhuzamosan a cukor előállított mennyisége 13 ezer tonnával 2,26 millió tonnára csökkent. Az elmúlt években az ország cukor kibocsátása nem változott lényegesen, 2,3 millió tonna körül alakult.

Kínában, India után a világ második legnagyobb cukor fogyasztó országában, 700 ezer tonnával kevesebb cukrot állítanak elő. Az ország cukor fogyasztása az idén 14 millió tonna lehet, annak ellenére, hogy várhatóan csak 13,3 millió tonnát állít elő. Az éves import (863 ezer tonna) 57%-a január és július között teljesült, amelyből 400 ezer tonnát Kubából vásároltak.

Európai kitekintés

Az **Európai Unióban** várhatóan nem csökkennek a hozamok 2009-ben az előző évhez képest. Az Unió MARS-hírlevele szerint 66,2 t/ha körüli termésátlag várható az EU-27 termelő országában, ez közel megegyezik a 2008. évi hozammal (66 t/ha). Az elmúlt 5 év átlagát figyelembe véve (2004-2008) az idén a hozamok 7 %-os javulása várható.

Az Unióban még mindig magasak a cukorrépa előállítás input költségei, a cukorreform ezt a problémát még nem tudta megoldani, vagyis a termőterületek csökkentésével nem lett olcsóbb a cukor előállítása.

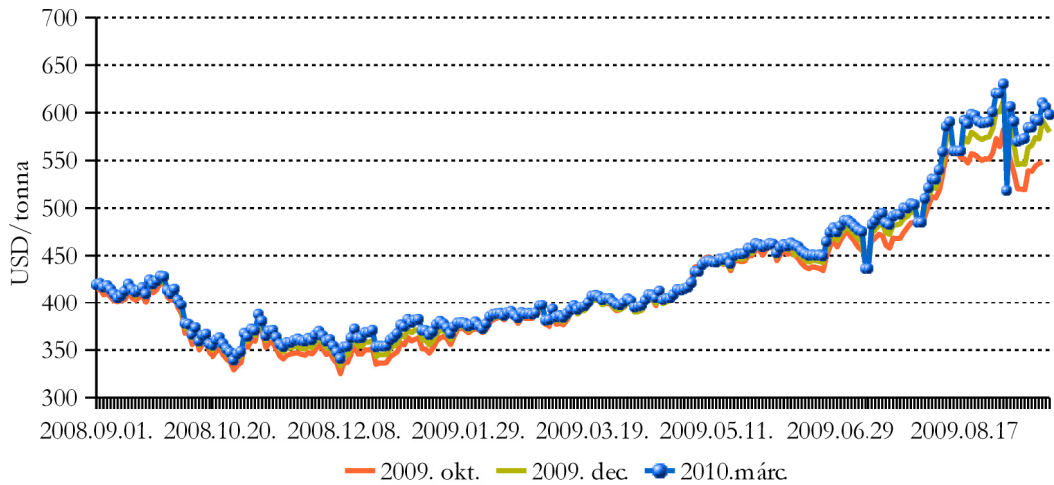
Hazai körkép

A **Dunántúlon** megkezdődött a cukorrépa betakarítása, szeptember 21-ig a termőterület 6%-ról 26 ezer tonna termést takarítottak be. A hektáronkénti hozam a jelenlegi adatok szerint alig több mint 48 tonna. A MARS-hírlevél előrejelzése szerint Magyarország átlaga eléri az 52 t/ha körüli mennyiséget. A Dunántúlon 9,2 ezer hektáron, az Alföldön valamivel több mint 4 ezer hektáron, míg Észak-Magyarországon 110 hektáron vetettek cukorrépát a tavasszal. 2009. szeptember közepéig az utóbbi két régióban még nem kezdődtek el a betakarítási munkálatok.

A cukor fogyasztói ára (3. ábra) az elmúlt hónapokban ingadozott, az év elejétől áprilisig (223 Ft/kg) emelkedett, majd két hónapos csökkenés után júliusban újra nőtt az ár (225 Ft/kg). Augusztusban azonban a februári szintre esett vissza.

1. ábra

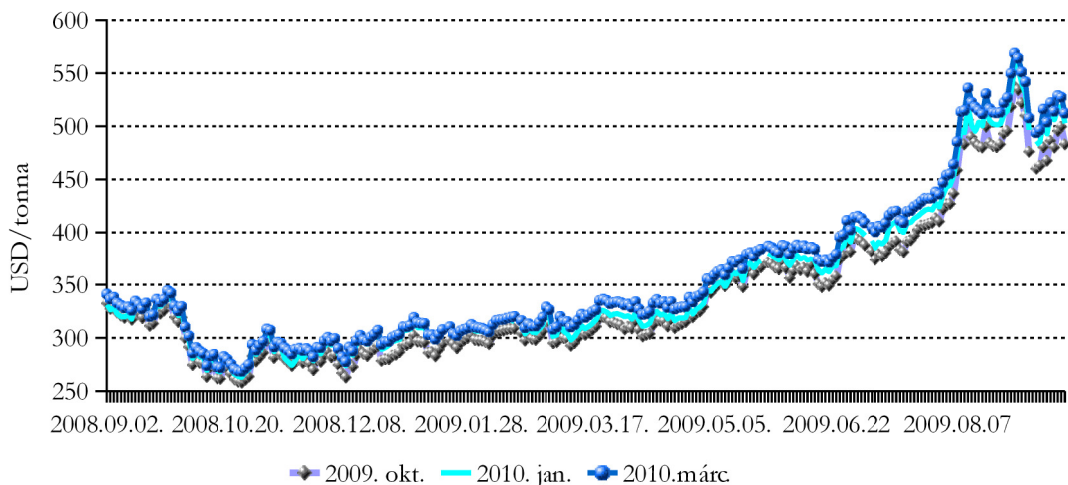
A fehércukor különböző határidőre szóló kötési ára a londoni árutőzsdén

Forrás: LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

2. ábra

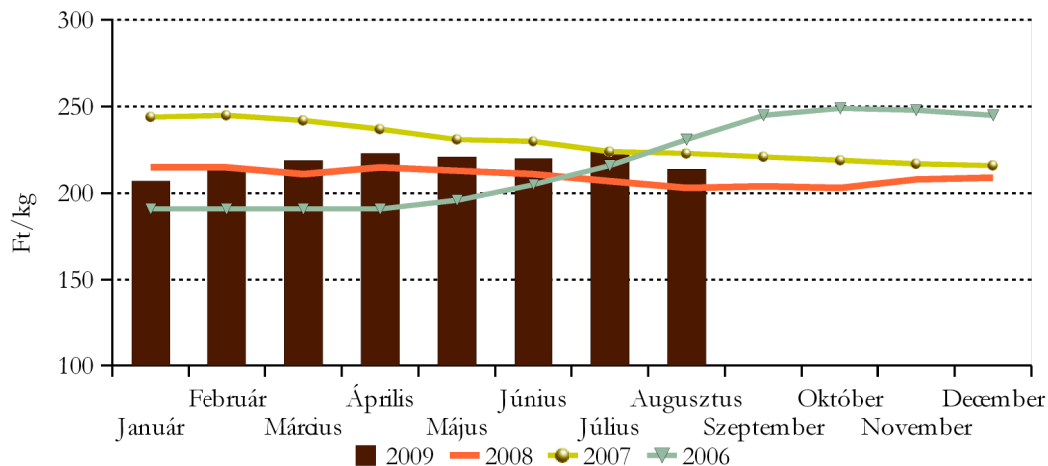
A nyercukor különböző határidőre szóló kötési ára a New York-i árutőzsdén

Forrás: ICE – Intercontinental Exchange

3. ábra

A kristálycukor fogyasztói ára Magyarországon

Forrás: KSH

1. táblázat

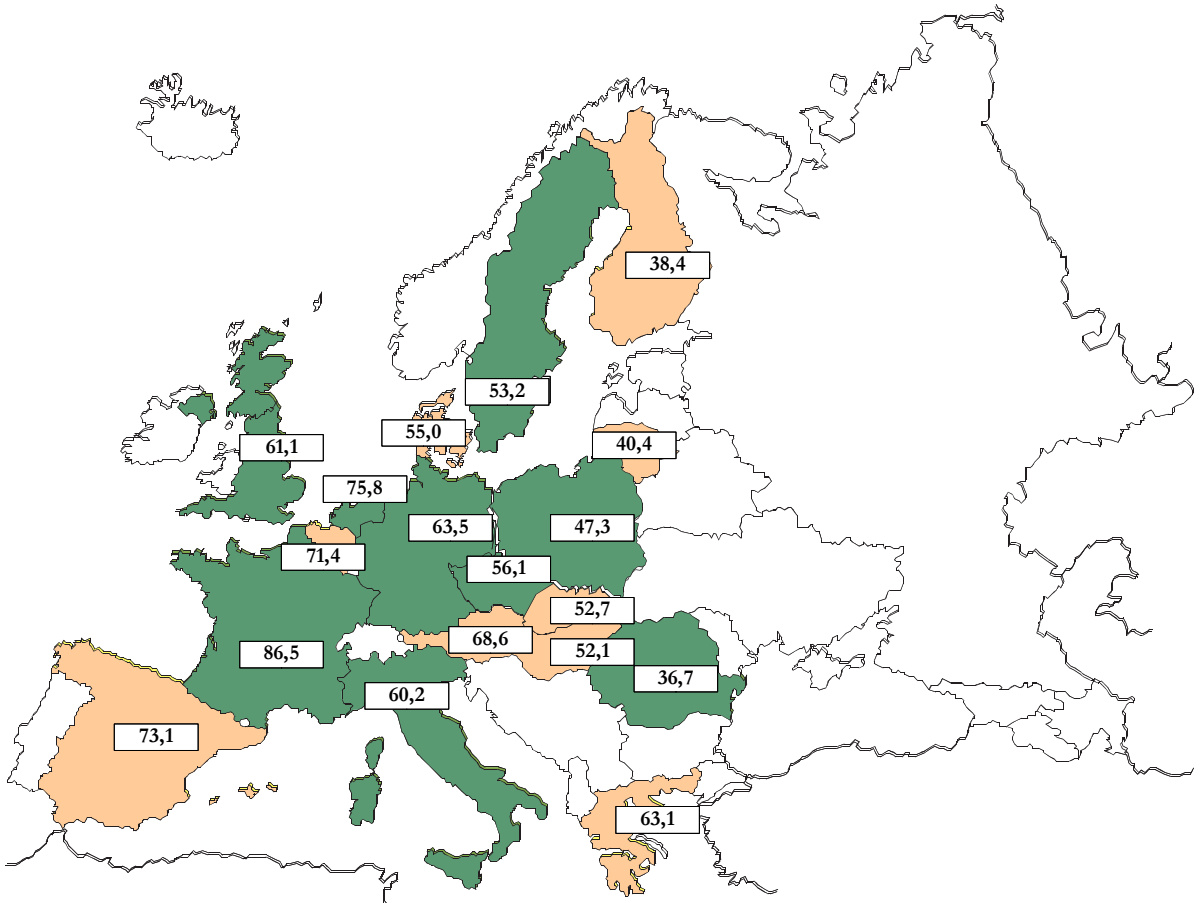
Várható cukorrépa hozamok az EU-ban (t/ha)

Ország	2008	2009*	2004-2008. átlaga	2009/2008 (%)	2009/2004-2008. átlaga (%)
EU-27	66.0	66.2	61.8	100.3	107.1
Ausztria	71.8	68.6	66.7	95.5	102.8
Belgium	68.8	71.4	69.5	103.8	102.7
Cseh Köztársaság	57.3	56.1	53.1	97.9	105.6
Németország	61.9	63.5	60.8	102.6	104.4
Dánia	55.4	55.0	57.0	99.3	96.5
Spanyolország	76.3	73.1	71.5	95.8	102.2
Finnország	34.4	38.4	37.7	111.6	101.9
Franciaország	86.5	86.5	82.4	100.0	105.0
Görögország	65.4	63.1	63.8	96.5	98.9
Magyarország	59.2	52.1	52.4	88.0	99.4
Olaszország	62.3	60.2	54.0	96.6	111.5
Litvánia	39.0	40.4	40.4	103.6	100.0
Hollandia	72.2	75.8	67.0	105.0	113.1
Lengyelország	46.5	47.3	45.2	101.7	104.6
Románia	38.3	36.7	30.9	95.8	118.8
Svédország	53.7	53.2	50.4	99.1	105.6
Szlovákia	61.1	52.7	50.6	86.3	104.2
Egyesült Kir.	62.5	61.1	58.3	97.8	104.8

Forrás: MARS-hírvélvél/* előrejelzés

4. ábra

Cukorrépa hozamok várható alakulása az Európai Unióban 2009-ben (t/ha)

azonos termésátlag
 jobb termésátlag
 rosszabb termésátlag

Megjegyzés: A 2004-2008. évek átlagához viszonyítva

Forrás: MARS-hírlevél

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

Harmadik generációs biohajtóanyagok

A világ 2009 tavaszán naponta összesen 1,5 millió barrel bioetanolt és biodízelt használt föl. Ennek a mennyiségnek az előállításához az IGC jelentése szerint 122,6 millió tonna gabonára van szükség a 2009/10.-es gazdasági évben. A gabona legnagyobb bioetanol célú felhasználói: az USA (2008. 97,5; 2009. 106 millió tonna), az Európai Unió (2008. 5,6; 2009. 7,9 millió tonna), Kína (2008. 4,7; 2009. 4,7 millió tonna) és Kanada (2008. 2,3; 2009. 2,7 millió tonna). A világ legnagyobb biodízelt termelője az EU, az előzetes becslések alapján 2009-ben 5,4 millió tonna repceolajat használ fel biohajtóanyag előállítására (2008. 4,8 millió tonna; 2007. 4 millió tonna).

A világ számos országában törekszenek a biohajtóanyagok ásványolajba történő bekeverési arányának növelésére, ami az alapanyagok iránt további keresletet gerjeszt. A többlet mennyiség megtermeléséhez viszont a termőterület növelésére van szükség. A környezetvédők felhívják a figyelmet arra, hogy súlyos környezeti veszélyt jelent a brazil cukornád és a dél-kelet ázsiai olajpálma ültetvények rohamos növelése. A pálmaolajnak mindössze 15%-a származik olyan ültetvényről, ami minden környezetvédelmi szabványnak megfelel. Új ültetvényeket rendszerint olyan területeken hoznak létre, ahol korábban őserdő volt. Brit kutatók szerint Indonéziában, Szumátrán, Malajziában évente Wales tartomány méretének megfelelő őserdőt égetnek föl, azért hogy ott pálmaolajat termeljenek. (Az erdők égetésének következtében nagy mennyiségű szén-dioxid szabadul fel, ami a világ üvegházhatású gáz kibocsátásának 20%-áért felelős)

Miközben a világ egyes részein az alapanyagok termelése környezetszennyezéssel jár, addig az Európai Parlament és Tanács 2009 júniusában megjelent 2009/30/EK (Official Journal L 140) a megújuló energiákról szóló irányelve (RED) a benzinolaj, gázolaj és üvegházhatású gázok kibocsátásának nyomon követését és csökkentésének lehetőségét határozza meg. Az irányelv kimondja, hogy a Közösségben előállított bioüzemanyagoknak meg kell felelniük az EU mezőgazdasági környezetvédelmi előírásainak, és aggodalmát fejezi ki, hogy bizonyos harmadik országok a minimális követelményeknek sem felelnek meg.

Az előállítható bioüzemanyagok mennyiségének növelése és a termelési költségek csökkentése érdekében folyamatosak a fejlesztések. A kutatók új alapanyagokkal kísérleteznek.

Az EU irányelve szerint lépéseket kell tenni a második- és harmadik generációs bioüzemanyagok elterjesztésére. A második generációs bioüzemanyagok lignines-cellulózos biomasszából készülnek, melyet a növények fás részeiből nyernek ki, így módon nem versenyeznek az élelmiszertermeléssel. Egyes szakértők szerint azonban nem valószínű, hogy a második generációs bioüzemanyagok versenyképessé tudnának válni az első generációs üzemanyagokkal szemben, ezért a kutatók a harmadik generációs bioüzemanyagok előállítása felé fordultak.

Biohajtóanyag alapanyagok olajhozama

Alapanyag	US gallon/acre Olajhozam
Szója	40-50
Repccemag	110-145
Pálma	650
Alga	10 000

Forrás: Biofuel International 2009. 6.sz.

magukba, egyúttal a vizet is tisztítják. Az algák az eddig használatos növényeknél, mint pl. a kukorica vagy cukornád sokkal hatékonyabb biohajtó-alapanyagok.

Az Európai Unió FP7-es kutatási programja foglalkozik az algatelepek technológiai fejlesztésének kérdéseivel. Az EU Intereg az IVA program keretében skót és ír egyetemek közreműködésével tengeri biomasszából biohajtóanyagot állít elő. Ezzel párhuzamosan a skót tengertudományi szövetség (Scottish Association for Marine Science) szintén az algák biohajtóanyagként történő hasznosítását dolgozza ki. Németországban a Bielefeld-i Egyetemen ebben a tanévben megkezdte működését az „algabiológia és bioenergia” tanszék. A német professzorok véleménye szerint az elkövetkező hét év az algák, ezenbelül is elsősorban a mikroalgák biohajtóanyagként történő felhasználásáról fog szólni. Szakértők véleménye szerint az üvegházhatású gázok képződése legalacsonyabb az alga alapú biodízel esetében.

Olaszországi székhellyel megalakult az Európai Alga Biomassza Szövetség (European Algae Biomass Association), mely szintén kutatási tevékenységet folytat, segítséget és érdekvédelmet nyújt a létesülő üzemeknek.

Az algaolaj termelő üzemek számára az első fontos kérdés, hogy mely algafajtát válasszák ki a termeléshez. Egyes algafajták olajtartalma magas, de a növény lassan fejlődik, ezeket hetente csak néhányszor lehet betakarítani, a kisebb olajtartalmú fajták viszont gyorsan fejlődnek többször betakaríthatóak be. Az olaj összetételének alakulása sem mindegy, a biodízel előállítás céljára a magas triglicerid tartalmú algaolaj felel meg.

A termelés történhet tavakban (sós vagy édesvízben) vagy olyan rendszerben, melyben az algákat egy műanyag csőrendszerben szennyvízzel táplálják, ezt a rendszert a szakértők fotobioreaktornak nevezik. A szennyeződést az algák táplálékként hasznosítják, így a csőrendszer végén tisztább víz kerül ki. Gyorsabban nőnek az algák, ha szén-dioxiddal táplálják őket, ez a káros gáz újrahasznosítását jelenti. A folyamat során az algák biomasszává nőnek, amiből aztán olajat nyernek ki.

Az elkövetkező években a technológia fejlesztése, a betakarítás és az olajkivonás költségeinek csökkentése a cél. Jelenleg az olajkivonás költsége 15 dollár/gallon, az Algae Ventura rendszerben 30 dollár/gallon. Az Origin Oil cég újonnan fejlesztett betakarítógépe már egy munkafolyamat-

ban látja el az algák betakarítását és az olajkivonását. A GEA Westfalia betakarítógép óránként 35 m³/óra mennyiségű algát tud betakarítani és szétválasztani.

A betakarítása során 50% az olaj és 50% a biomassza melléktermék. A melléktermék hasznosítható, de az eljárás még nem teljesen kidolgozott. A melléktermék hasznosításnak is fontos szerepe van az algaolajnak, mint biohajtóanyagok az elterjedésében.

Az USA-ban már üzemi méreteken állítanak elő algaalapú biodízel. Az Egyesült Államok Energiaügyi Minisztériuma (DOE) csak bizonyos kifejezetten energia előállítás céljára ültetett, termelt növényeket tart harmadik generációs üzemanyagoknak, pl. a gyorsan növekvő fűvek vagy az algák. Ezeket a növényeket nem élelmiszerként termesztik, és olajtartalmuk magas. Az USA kormánya által támogatott RFS (Renewable Fuels Standard) keretében 36 milliárd gallon biohajtóanyag előállítását tervezik 2022-re, ebből 16 milliárd gallon cellulózból kerülne előállításra. A Go Green Home Stores cég az év végén állít üzembe egy olyan alga telepet, melyből 500 000 gallon biodízel állítanak elő oly módon, hogy először gázosítják, majd ebből állítják elő a cseppfolyós biodízel. Ez az előállítási eljárás környezetkímélő. Az USA-ban más cégek is komoly beruházásokat hajtottak végre az alga alapú biohajtóanyag előállítására. A Sapphire Energy cég 1 millió gallon algaalapú biodízel előállítását tervezi 2011-ben és 2022-re egyedül az Energiaügyi Minisztérium által célul kitűzött mennyiség 3%-t kívánja megtermelni.

Az USA Energiaügyi minisztériuma 2009. június 3-án nyilvánosságra hozta az algaalapú biohajtóanyag fejlesztésének tervét. Első lépésként különböző szempontok szerint értékeli a már meglévő algaüzemek működését.

A létesülő algaüzemek legfontosabb befektetői

Szervezet	Befektetés összege	Befektető partner	Az üzem helye
Sapphire Energy	100 millió dollár	Bill Gates, Rockefeller alapítvány	USA Kalifornia
Solazyme	75 millió dollár	R&D pénzügyi és magán befektető	USA Kalifornia
Greenfuels	92 millió dollár		Spanyolország
UK Carbon Trust	40 millió dollár	Alapítvány	Nagy-Britannia
Aurora Biofuels	20 millió dollár	Gabriel Venture Partners, Noventi	USA Kalifornia, Berkeley Egyetem
Algaalink		KLM légitársaság, Chines venturas	Hollandia
Petrosun	40 millió dollár	Petrosun China, shanghai Ya yan Technology Development	Kína
NREL	25 millió dollár	USA, DOE	

Forrás: International Biofuel

A 2006 és 2009 közötti időszakban folytatott erőteljes kutatás eredményeként az Arizona Állami Egyetemén a kutatók egy olyan algafajtát nemesítettek ki, mely repülőgépek hajtóanyagához, a kerozinhoz jól keverhető. Néhány légitársaság már próbarepülést is végrehajtott, sőt a Continental

Airlines járatai USA és Mexikó között már most 50%-ban algaolajat tartalmazó „biokerozinnal” közlekednek. Kutatók véleménye szerint a „biokerozin” elterjedése a légitforgalomban a közeljövőben várható. A „biokerozin” hajtóanyagának nemcsak az az előnye, hogy olcsóbb, de környezetkímélő is.

Biohajtóanyaggal tesztrepülést tervező légitársaságok

Légitársaság	Repülőgép típusa	Befektető partner	Tesztrepülés időpontja	Hajtóanyag
Virgin Atlantic	B747-400	Boeing, GE Aviation	2008 február 23	kókuszolaj, algaolaj
Air New Zealand	B747-400	Boeing, Rolls-Royce	2008 december 30	jatropha és algaolaj
Continental Airlines	B737-800	Boeing, GE Aviation, Honeywell UOP	2009 január 7	jatropha és algaolaj
JAL (Japan Airlines)	B747-300	Boeing	2009 január 30	jatropha és algaolaj
Jetblue	A320-200	Airbus, Honeywell UOP	2010 2. negyedév	tervezés alatt, bioüzemanyag
British Airways		Rolls-Royce	tervezés alatt	tervezés alatt, bioüzemanyag
Interjet	A320	Airbus, CFM, SAFRAN, Honeywell UOP, CFM International	tervezés alatt	tervezés alatt, bioüzemanyag

Forrás: International Biofuel 2009. 6.

Az új alapanyagokból előállított biohajtóanyag mennyiségnek ugyan jelenleg még nincs piaci hatása, de termelésük lendületesen fejlődik. Az Európai Alga Bizottság véleménye szerint 5-7 év múlva, míg az USA Energiaügyi Minisztériuma szerint 2-3 év múlva várható az algaolaj üzemi méretű termelésének elterjedése. A kutatók a jövő biohajtóanyagának tekintik, melynek a piacon nagy mennyiségben történő megjelenésével számolni kell. Jelenleg a világon évente összesen 5-6 millió tonna alga alapú biodízelt állítanak elő.

Felhasznált irodalom:

Phillip Brown: Algae: a commercial economics perspective International Biofuels. 2009. július

Green aviation to take off in three years. International Biofuels. 2009. július

IGC forecasts increase in grains use for ethanol. F.O. Licht 2009. június

Algae biodiesel plant to Go Green. International Biofuel 2009. május

GGEA Westfalia Separator offers centrifuges for microalgae harvesting

Algae investments reach 233 euro millió in 2008. International biofuel 2008. december

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>